

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
учений секретар

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна

E-mail: anna.boyarskahomenko@hnpu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1818-3074>

Researcher ID: F-6650-2018

Scopus ID: 57211645501

Науменко Станіслав Сергійович

доктор філософії з професійної освіти, доцент кафедри східних мов

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Харків, Україна

E-mail: stanislav.naumenko2020@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2791-2929>

Researcher ID: GSI-6499-2022

Зміст та організаційні форми професійного навчання обдарованих учнів у КНР

Розвиток промисловості, цифрових технологій, економіки, науки та культури, а також підвищення рівня трудової мобільності потребує збільшення кількості кваліфікованих працівників, здатних до креативного мислення та генерування нових ідей. Незважаючи на те, що сучасний ринок праці демонструє попит на робітничі професії, професійна освіта втратила свою престижність в Україні та інших країнах світу. Однією з причин цього є недосконалість системи професійного навчання в школах, зокрема недостатнє залучення обдарованих учнів до набуття професійних компетентностей у різних сферах.

У цьому контексті цікавим є вивчення досвіду професійної підготовки дітей у КНР, яка має розвинену систему професійної освіти, що забезпечує підготовку молоді до вимог ринку праці. Метою цього дослідження є узагальнення змісту, форм і методів професійного навчання обдарованих учнів у КНР.

У дослідженні використовувалися загальнонаукові методи, як-от аналіз, синтез, порівняння та узагальнення знань у галузі філософії, психології, педагогіки та культурології. Було проаналізовано наукову, навчально-методичну літературу та офіційні документи для визначення системи та методів професійного навчання у КНР.

Результати дослідження показали, що система освіти в КНР зазнала реформ, спрямованих на індивідуальний розвиток обдарованих учнів. Основними завданнями китайської шкільної програми є поєднання змісту освіти з технічним прогресом і життєвим досвідом учнів, розвиток практичних навичок, адаптація змісту освіти до соціальних потреб, а також забезпечення індивідуального розвитку та активного навчання. Китайська система також включає розроблення навчальних програм, що відповідають регіональним потребам, і забезпечення вільного вибору предметів учнями.

КНР застосовує дві основні моделі професійного навчання обдарованих учнів: прискорене та збагачене навчання. Прискорене навчання дозволяє учням уникати обмежень завдяки адаптації освіти відповідно до їхніх здібностей. Воно передбачає дострокове зарахування, перехід на вищий клас, навчання в спеціальних класах і скорочені програми. Збагачене навчання, навпаки, дозволяє обдарованим учням навчатися у звичайних класах із додатковою підтримкою вчителів. Цей підхід передбачає диференційоване викладання, різнорівневі завдання та використання творчих і проблемних завдань. Китай також використовує елементи дуальної освіти, коли обдаровані учні працюють на підприємствах за моделлю «підприємство – школа».

Досвід КНР у професійному навчанні обдарованих учнів свідчить про важливість інтеграції освіти з потребами ринку праці, адаптації навчальних програм до регіональних особливостей та забезпечення індивідуального підходу в навчанні. Ці підходи можуть бути використані для вдосконалення системи професійної освіти в інших країнах.

Ключові слова: професійна освіта, зміст навчання, організаційні форми навчання, навчальна програма, обдаровані діти, учні, Китайська Народна Республіка (КНР).

Вступ. Сучасні темпи розвитку промисловості, цифрових технологій, економіки, науки і культури, підвищення рівня трудової мобільності зумовлюють потребу в збільшенні кількості кваліфікованих працівників, фахівців, які здатні до креативного мислення і генерування нових ідей. Сьогодні професійна освіта як в Україні, так і в більшості країн світу втратила свою престижність, хоча сучасний ринок праці доводить, що найбільш затребуваними є робітничі професії. Однією з причин цього є недосконалість системи професійного навчання в школах, зокрема не досить активне залучення обдарованих дітей до оволодіння фаховими компетентностями в різних сферах промисловості, техніки і технологій.

Для наукового розв'язання проблеми професійного навчання обдарованих учнів доцільним є вивчення і творче використання концептуальних засад і досвіду професійної підготовки дітей і молоді в системі освіти КНР. Загальновідомо, що Китай має надзвичайно потужну промисловість, високий розвиток у сфері цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій, тримає світове лідерство в експорті товарів широкого вжитку. Такі результати країна змогла здобути завдяки розвиненій системі професійної освіти, залученню дітей і молоді до професійного навчання та орієнтації на потреби ринку праці країни й окремих її регіонів.

Багато вчених розглядають проблеми, пов'язані з дослідженням теоретичних і практичних питань навчання обдарованих учнів у різних країнах світу. Так, Y. Suherman, R. Maryanti та J. Juhanaini розкрили особливості викладання природничих дисциплін для обдарованих учнів в інклюзивних школах Індонезії (Suherman, 2021). С. Cornejo-Araya та L. Kronborg запропонували теоретичний концепт для вчителів щодо технологій формування позитивного ставлення та заохочення обдарованих учнів до навчання (Cornejo-Araya, 2021). В. Алфімов та Д. Перепадя з'ясували особливості підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми у КНР (Алфімов, 2020).

Мета та завдання дослідження – узагальнити зміст, форми та методи професійного навчання обдарованих учнів у КНР.

Матеріали та методи дослідження. У науковому дослідженні було застосовано загальнонаукові методи, як-от аналіз, синтез, порівняння та узагальнення філософських, психологічних, педагогічних і культурологічних знань, систематизація поглядів зарубіжних і вітчизняних дослідників на питання професійного навчання обдарованих учнів та аналіз досвіду з даної проблеми. Інтерпретаторсько-аналітичний метод допоміг у вивченні та аналізі наукової, навчально-методичної літератури й офіційних нормативно-правових документів з метою визначення системи, змісту, форм і методів професійного навчання обдарованих учнів у школах КНР, а також у виявленні труднощів в організації цього процесу та шляхів їх усунення.

Результати дослідження. У Китаї система освіти за останні десятиліття пережила кілька хвиль педагогічних реформ, що спрямовані на індивідуальний розвиток кожної дитини, зокрема на розвиток професійної освіти для обдарованих і талановитих учнів (Науменко, 2021). Нині втілюється більш цілісний підхід до формування особистості здобувачів освіти, які мають бути сповнені духом новаторства, розвивати ділові здібності та удосконалюватися морально, інтелектуально, фізично, естетично. Отже, система освіти в Китаї поступово переходить від акценту на оцінювання фактичних знань до оцінювання творчих і новаторських умінь здобувачів освіти (Zhang, 2017).

Установлено, що основними завданнями реалізації шкільних програм у Китаї є такі:

- поєднання змісту освіти із соціальним і технічним прогресом, а також із життєвим досвідом учнів;
- розширення кругозору учнів з акцентом на інновації та практичне застосування знань;
- адаптація змісту освіти до соціальних потреб;
- забезпечення всебічного індивідуального розвитку здобувачів освіти;
- створення середовища, що сприяє активному навчанню учнів;
- формування навичок спілкування, аналітичного мислення і вміння розв'язувати проблеми;
- запровадження ефективної системи оцінювання, що поєднує академічні досягнення учнів із

показниками особистісного зростання;

- розроблення навчальних програм відповідно до регіональних потреб;

– забезпечення можливості вільного вибору навчальних предметів та інші аспекти (2020中国职业教育质量年度报告, 2020).

Проведені реформи системи освіти в КНР сприяли розвитку професійного навчання обдарованих учнів. Зокрема, було запропоновано більш широкий перелік іноземних мов для вивчення, наприклад, німецька, французька, іспанська, англійська, японська тощо. Адаптовано типи обов'язкових, необов'язкових і факультативних курсів, а також запропоновано вивчення вибіркового дисциплін за різними напрямками професійного розвитку, що дозволяє формувати індивідуальну освітню траєкторію обдарованих школярів (Боярська-Хоменко, 2020). Крім того, в навчальному плані визначено кредитний коефіцієнт для різних курсів та розроблено академічні стандарти якості. Керівним принципом стало посилення уваги до здатності здобувачів освіти комплексно застосовувати знання для вирішення практичних і професійних завдань. Це сприяє кращому розумінню вчителями та учнями глибини і широти викладання й навчання (宗诚, 2021).

Варто зазначити, що зміст освіти в школах КНР складається з 8 окремих галузей: мова та література, математика, гуманітарні науки та суспільство, наука, технології, мистецтво, спорт і здоров'я, комплексна практична діяльність. Галузі, які забезпечують професійну підготовку здобувачів освіти, – це технології, мистецтво та комплексна практична діяльність (普通高中课程方案, 2017).

У контексті проблеми дослідження варто зазначити, що навчальні програми в КНР дозволяють урахувати індивідуальні потреби обдарованих дітей. Зокрема, програми професійної підготовки оновлюються шляхом введення додаткових дисциплін на загальнодержавному рівні, а також автономним вибором шкіл одного із творчих предметів (мистецтво, музика, образотворча діяльність тощо). Такий підхід сприяє урахуванню національних і регіональних потреб у підготовці трудових резервів. Особливістю формування навчальних програм у КНР є суттєве посилення принципу вибірковості. Завдяки цьому загальна середня освіта в КНР є своєрідною квазіорієнтованою системою, де освітні програми передбачають можливість вибору (Technical and Vocational Education Act, 2019).

Упровадження курсів за вибором і кредитної системи не тільки надає учням шкіл КНР право вибору, але також забезпечує велику свободу і право автономії для вчителів і закладів освіти. Так, учні старших класів повинні набрати 144 кредити для закінчення навчання, з яких 116 є обов'язковими, а не менше 28 кредитів припадає на вільний вибір дисциплін. Крім того, учні мають оволодіти не менше ніж 6 кредитами за факультативними програмами, що вимагає від шкіл організації викладання цих курсів (普通高中课程方案, 2017).

Учні базової школи вивчають 13 дисциплін, серед яких: китайська мова, математика, іноземні мови, ідеологія і політика, історія, географія, фізика, хімія, науки про життя, інформаційні технології, спорт і фітнес, мистецтво та техніка праці. З метою врахування індивідуальних потреб обдарованих учнів у навчальних планах закладені базові принципи сучасності, базисності та вибірковості. Так, у перші роки навчання в базовій школі вивчаються обов'язкові курси, а з часом додаються професійно орієнтовані дисципліни й дисципліни за вибором. Учні мають можливість поєднувати основні заняття з факультативами, вибираючи ті предмети, які їх зацікавлюють. Для підтримки учнів у виборі дисциплін розроблено спеціальну систему супроводу, що допомагає складати індивідуальні освітні траєкторії. Крім того, в школах створено окремі центри професійного навчання і досліджень, розроблено механізми спільного використання освітніх ресурсів і обладнання.

У процесі наукового дослідження виявлено, що різні провінції та автономні райони Китаю розробили навчальні програми для старших класів, адаптовані до умов місцевої економіки і промисловості. Наприклад, навчальний план провінції Гуандун містить два види вибірових дисциплін: регіональні та шкільні, що дозволяє реалізувати концепцію професійної підготовки школярів з урахуванням специфіки регіону та інтересів школярів (The new curriculum of senior secondary school in mainland China, 2020).

Зазначимо, що школярі у КНР мають можливість вибирати дисципліни з дуже широкого спектру предметів у різних галузях знань, що забезпечує індивідуальний розвиток обдарованих учнів. Серед популярних вибірових дисциплін є такі: поезія та проза, культурологія, громадянська мораль, міжнародні відносини, наукове мислення, демократія та сучасне суспільство, історія воєн, таємниці історії, світова культурна спадщина, геоінформаційні технології, стихійні лиха та їх запобігання, морська географія, географія туризму, хімія та життя, хімія і технології, біотехнологічна практика, сучасні проблеми біотехнології, мультимедійні технології, мережеві технології, управління даними, штучний інтелект, виробництво роботів, сільськогосподарські технології, технології домашнього господарства і побуту, водіння та обслуговування автомобілів, архітектура і дизайн, мистецтво, графіка, живопис, скульптура, ремесла, каліграфія, вирізання печаток, легка атлетика, гімнастика, національні види спорту, медична підготовка тощо (The new curriculum of senior secondary school in mainland China, 2020).

Широкий спектр вибірових дисциплін забезпечує індивідуальний підхід до кожного учня, урахування його здібностей та інтересів, а також сприяє професійній підготовці в різних сферах економіки, науки, техніки та виробництва. Варто відзначити, що зміст шкільної освіти в КНР узгоджується з програмами вищої і професійно-технічної освіти, що дозволяє учням, які вивчають вибірові дисципліни в загальноосвітніх школах, готуватися до навчання в закладах професійної і вищої освіти. Це забезпечує як формування індивідуальної освітньої траєкторії, так і наступність між різними рівнями освіти.

Зміст професійного навчання в школах КНР урахує індивідуальні потреби учнів через поєднання загальноосвітньої та професійної підготовки, відвідування виробництва і проходження додаткової практики. Сфери навчання комплексної практичної діяльності охоплюють дослідницьку діяльність, громадські роботи, соціальну практику, соціальні послуги, заняття спортом і мистецтвом, досвід щодо професії. Для практичної підготовки відводиться 6 годин на тиждень, з яких третина виділяється на професійну практику та набуття трудового досвіду.

Наукове дослідження виявило, що сучасне професійне навчання обдарованих дітей у Китаї ґрунтується на двох моделях: «Прискорене навчання» та «Збагачене навчання».

Прискорене навчання в КНР орієнтоване на розвиток обдарованих дітей. Цю модель також називають моделлю гнучкого просування, яка у відповідності до здібностей учнів і з урахуванням їхніх досягнень дозволяє уникати обмежень і надавати адаптовану освіту. У системі прискореного навчання використовуються такі форми, як:

- дострокове зарахування – обдаровані діти можуть вступати до закладів освіти раніше встановленого віку. Наприклад, вони можуть перейти до професійних середніх або вищих шкіл раніше, якщо успішно завершили попередній рівень освіти;
- перехід на клас вище – обдаровані учні можуть бути переведені на клас вище або факультативно приєднатися до груп старшокласників у разі оволодіння матеріалом на високому рівні;

- навчання в спеціальних класах – учні вивчають дисципліни разом з однолітками у звичайних класах, але відвідують предмети професійного спрямування зі старшими класами;

- скорочена програма – обдаровані учні завершують навчання раніше, ніж передбачено стандартною програмою. Наприклад, система 4 + 4 для експериментальних класів передбачає чотири роки навчання в початковій і старшій школі, після чого учні вступають до університетів у віці 14 і 15 років.

Основними характеристиками прискореного навчання є більш швидкі професійні курси і поглиблене вивчення певних професійних спеціальностей. Цей підхід дозволяє скоротити тривалість навчання, зменшити витрати на освіту й час на професійну підготовку обдарованих дітей, що відповідає потребі суспільства швидко готувати таланти та забезпечує оптимальне використання інтелектуального потенціалу молоді. Однак існують і певні обмеження та труднощі, а саме: потенційний розрив у знаннях і відсутність міцної основи; передчасне планування майбутнього і соціально-емоційна дезадаптація; ризики академічного тиску та навантаження, які можуть заважати розвитку інших інтересів і професійних навичок; необхідність розроблення спеціалізованих навчальних програм, матеріалів, методик; підготовка викладачів та окремих управлінських команд та ін. (技术与职业教育和培训的最佳实践, 2009).

Другий підхід до організації професійного навчання – це збагачене або поглиблене навчання. Цей підхід дозволяє обдарованим дітям навчатися в звичайних класах разом з однолітками, але з додатковою індивідуальною підтримкою від вчителів. Збагачене навчання передбачає розширення і поглиблення змісту професійних курсів і використовує різні форми організації освітнього процесу, а саме:

- навчання у звичайних класах – у межах традиційного класу створюється «спеціальний стіл» для поглибленого вивчення певного предмета. Учителі надають обдарованим учням спеціальні навчальні матеріали та завдання, проводять індивідуальні заняття, допомагають ефективно засвоїти професійні знання і навички;

- відокремлене навчання – обдаровані учні мають можливість не відвідувати деякі заняття з класом, а натомість брати участь у заходах високого інтелектуального рівня, що забезпечують поглиблене навчання;

- позашкільна збагачена освіта – школа організовує різні позакласні й позашкільні заходи, що сприяють розширенню, поглибленню вдосконаленню знань і професійних умінь у певних спеціальностях, що відповідає інтересам і потребам обдарованих дітей (平顶山市第一高级中学, 2024).

Особливість збагаченого навчання полягає в тому, що обдаровані діти навчаються в одному класі з однолітками, що допомагає уникнути проблем соціальної адаптації. Такий підхід сприяє їх емоційному та соціальному розвитку. Основна ідея збагаченого професійного навчання полягає в наданні кожній обдарованій дитині можливості повноцінно розвивати свій потенціал. Школи в Китаї прагнуть створити умови, які повністю задовольняють потреби обдарованих дітей у професійному розвитку та освоєнні практичних навичок. Оскільки збагачене навчання може бути реалізоване в будь-якій школі, ця модель дозволяє забезпечити освіту для більшої кількості обдарованих дітей (技术与职业教育和培训的最佳实践, 2009).

Аналіз досвіду різних шкіл КНР, як-от старша школа № 1 м. Піндіньшань, старша школа Чжумадянь, середня школа № 1 м. Лохе, середня школа Сінше м. Тайчжун, середня школа Далянь Юмін, середня школа іноземних мов Саньменся, середня професійна школа м. Куньмін, Перша комерційна школа Тяньцзіня, Пекінська залізнична школа електрифікації, Пекінська комерційна школа, Пекінська школа мистецтв Шенджі, Школа інформаційної інженерії Чжецзяна, Цюйчжоуське професійне училище та інші, дозволив виділити основні підходи до реалізації збагаченого професійного навчання, а саме:

- диференційоване викладання – зміст програм розроблений так, щоб відповідати інтелектуальному рівню учнів, включаючи альтернативні види діяльності, такі як додаткові навчальні матеріали та ресурсні завдання для самостійної роботи;

- використання різнорівневих завдань дозволяє враховувати різний інтелектуальний рівень здобувачів освіти;

- використання творчих і проблемних завдань для розвитку аналітичних здібностей, критичного мислення, діалектичного оцінювання.

Окремо варто розглянути програми екстрактивної освіти, що передбачає використання частини навчального часу щотижня (наприклад, одного дня на тиждень) для надання обдарованим дітям можливості навчатися зі старшими класами, відвідувати факультативи чи професійні курси, ресурсні класи. Такий підхід сприяє розвитку навичок критичного мислення, розв'язання проблем, практичного навчання та ефективного спілкування. Учні мають можливість брати участь у дослідницьких проєктах та експериментальних розробках, що сприяє глибшому розумінню вибраної галузі, розвитку дослідницьких навичок і вмінню планувати та організовувати свою діяльність (宗诚. 中小學生开展职业体验 职业教育大有可为, 2021).

Установлено, що в школах КНР для професійного навчання обдарованих учнів використовуються елементи дуальної освіти. Зокрема, найбільш здібні здобувачі освіти працюють на підприємствах за моделлю навчання «підприємство – школа з двома наставниками». Тобто обдаровані учні мають двох наставників: одного в школі та одного на підприємстві. Це підходить для розвитку дуальної освіти та інтеграції шкіл з підприємствами, що дозволяє останнім активно брати участь у професійній підготовці обдарованих дітей, розвивати їхні здібності та формувати професійну еліту суспільства.

Також було встановлено, що професійна підготовка обдарованих учнів у Китаї включає навчання на робочому місці. Державна субсидія активно підтримує розвиток цього підходу, а чинна політика передбачає,

що учні на етапі середньої освіти мають пройти річне навчання на робочому місці (教育部关于印发普通高中课程方案和语文等学科课程标准（2017年版2020年修订）的通知, 2020). Варто зазначити, що існують різні форми співпраці з роботодавцями, проте стандарти якості для навчання на робочому місці є обмеженими. Місцеві департаменти та національні установи активно заохочують роботодавців до участі в професійній підготовці талановитих учнів, інтегруючи їх у системи професійної освіти та навчання.

Обговорення результатів. Отже, результати нашого дослідження дещо розширили наукові здобутки Y. Suherman, R. Maryanti та J. Juhanaini, які у своїх дослідженнях зосереджуються на викладанні природничих дисциплін для обдарованих учнів в інклюзивних школах Індонезії, підкреслюючи важливість інтеграції обдарованих учнів в загальну систему освіти та використання спеціальних методик для покращення їх навчання (Suherman, 2021). У нашому ж дослідженні виявлено, що в Китаї більше уваги приділяється професійній освіті та розвитку індивідуальної траєкторії для обдарованих учнів, зокрема через інтенсивне вивчення іноземних мов та адаптацію програм для врахування індивідуальних потреб.

У дослідженнях C. Cornejo-Araya та L. Kronborg запропоновано теоретичний концепт для вчителів, спрямований на формування позитивного ставлення та заохочення обдарованих учнів, акцентуючи увагу на емоційному і психологічному аспектах навчання (Cornejo-Araya, 2021). Наші результати свідчать, що китайська система освіти зосереджується на практичних аспектах та цілісному розвитку особистості, включаючи моральний, інтелектуальний, фізичний, та естетичний аспекти. Крім того, значну роль у китайській системі освіти відіграє інтеграція дуальної освіти, що сприяє формуванню професійних навичок обдарованих учнів.

В. Алфімов та Д. Перепадя у своїх роботах розглядають підготовку вчителів до роботи з обдарованими дітьми, зосереджуючи увагу на методологічних аспектах та професійному розвитку вчителів (Алфімов, 2020). Наше дослідження, у свою чергу, показало, що китайська система освіти забезпечує широкий вибір предметів та варіантів професійної підготовки для учнів. Це досягається шляхом інтеграції їх у системи професійної освіти та навчання на робочому місці, що створює умови для формування професійної еліти.

Спільною рисою всіх досліджень є підкреслення важливості індивідуалізації освітнього процесу для обдарованих учнів, акцент на адаптацію програм до їхніх потреб, а також використання інноваційних методик у навчанні.

Висновки. Отже, сучасна система освіти в Китаї зазнала значних змін, спрямованих на індивідуалізацію навчання та розвиток обдарованих учнів. У результаті проведених реформ відбувся перехід від акценту на оцінювання знань до розвитку творчих та інноваційних умінь. Освітня система пропонує широкий спектр іноземних мов та можливостей для формування індивідуальних освітніх траєкторій. Важливою складовою частиною стала інтеграція професійного навчання, що включає практичні заняття і співпрацю з підприємствами, та розвиток критичного мислення через різноманітні завдання. Введення системи вибору курсів та кредитів розширило автономію учнів та освітніх закладів. Завдяки цьому здобувачі можуть готуватися до вищої та професійно-технічної освіти, зберігаючи спадкоємність між різними рівнями навчання. Впровадження моделей прискореного та збагаченого навчання, а також дуальної освіти, забезпечує комплексний підхід до підготовки талановитих учнів, сприяючи їх всебічному розвитку та формуванню професійної еліти суспільства.

Подальші дослідження можуть бути присвячені аналізу впливу інноваційних методів навчання, а також застосування штучного інтелекту та віртуальної реальності на підготовку обдарованих школярів. Також варто дослідити адаптацію дуальної системи освіти, зокрема співпрацю між освітніми закладами та підприємствами, а також її вплив на розвиток професійних навичок учнів шкіл.

Література

2020中国职业教育质量年度报告. URL: http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/xw_zt/moe_357/2021/2021_zt10/jjsy/202105/t20210525_533422.html (дата звернення: 17.06.2024).

Cornejo-Araya C., Kronborg L. Inspirational Teachers' Model: a Constructivist Grounded Theory Study in Gifted Education. *Journal for the education of the gifted*, 2021. V. 44, Issue 3. P. 300–326. DOI: <https://doi.org/10.1177/01623532211023595>

Suherman Y., Maryanti R., Juhanaini J. Teaching science courses for gifted students in inclusive school. *Journal of engineering science and technology*, 2021. V. 16, Issue 3. P. 2426–2438.

Technical and Vocational Education Act, 2019. URL: <https://law.moj.gov.tw/LawClass/LawAll.aspx?pcode=H0040028> (дата звернення: 29.06.2024).

The new curriculum of senior secondary school in mainland China: blueprints, challenges, and prospects. *Hong Kong Teachers' Centre Journal* 《香港教師中心學報》, 2020. Vol. 4. P. 1–10

Zhang Z. Gifted Education in China. *Cogent Education*, 2017. V. 4(1). DOI: <https://doi.org/10.1080/2331186X.2017.1364881>

Алфімов В.М., Перепадя Д.О. Особливості підготовки вчителів до роботи із обдарованими дітьми у КНР. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2020. Том 97. № 4. С. 7–16. DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-97-4-6-16>

Боярська-Хоменко А.В., Науменко С.С. Програма навчання грамоти для обдарованих учнів початкової школи Китаю. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. Харків, 2020. № 55. С. 63–75. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2020.55.05>

Науменко С.С. Витоки ідеї навчання і виховання обдарованих дітей в Китаї. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2021. № 50. С. 137–144. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.50.12>

宗诚. 中小學生開展職業體驗 職業教育大有可為, 2021. URL: <http://edu.people.com.cn/n1/2021/0809/c1006-32185709.html> (дата звернення: 21.06.2024).

平顶山市第一高级中学欢, 2024. URL: <http://www.pdsyg.com/index.html> (дата звернення: 17.06.2024).

技术与职业教育和培训的最佳实践. Mandaluyong City, Philippines: Asian Development Bank, 2009. 86 p. URL: https://www.adb.org/sites/default/files/publication/28624/good-practice-training-education-zh_0.pdf (дата звернення: 13.07.2024).

教育部关于印发普通高中课程方案和语文等学科课程标准（2017年版2020年修订）的通知, 2020. URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/s8001/202006/t20200603_462199.html (дата звернення: 13.07.2024).

Content and organisational forms of vocational training of gifted students in the belles lettres

Boiarska-Khomenko Anna

*Doctor of Sciences (in Pedagogy), Associate Professor,
Professor at the Department of Education and Innovative Pedagogy,
Academic Secretary
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine*

Naumenko Stanislav

*Doctor of Philosophy in Vocational Education, Associate Professor at the Department of Oriental Languages
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Kharkiv, Ukraine*

The development of industry, digital technologies, the economy, science and culture, as well as the increase in labour mobility, requires an increase in the number of skilled workers capable of creative thinking and generating new ideas. Despite the fact that the modern labour market demonstrates a demand for blue-collar jobs, vocational education has lost its prestige in Ukraine and other countries. One of the reasons for this is the imperfection of the vocational education system in schools, in particular the insufficient involvement of gifted students in acquiring professional competences in various fields.

In this context, it is interesting to study the experience of vocational training of children in China, which has a developed system of vocational education that prepares young people for the requirements of the labour market. The purpose of this study is to summarise the content, forms and methods of vocational training of gifted students in the PRC.

The study used general scientific methods, such as analysis, synthesis, comparison and generalisation of knowledge in the fields of philosophy, psychology, pedagogy and cultural studies. Scientific, educational and methodological literature and official documents were analysed to determine the system and methods of vocational training in China.

The results of the study showed that the education system in China has undergone reforms aimed at the individual development of gifted students. The main tasks of the Chinese school curriculum are to combine the content of education with technological progress and students' life experience, develop practical skills, adapt the content of education to social needs, and ensure individual development and active learning. The Chinese system also includes the development of curricula that meet regional needs and the provision of free choice of subjects by students.

China uses two main models of vocational training for gifted students: accelerated and enriched learning. Accelerated learning allows students to avoid limitations by adapting education to their abilities. It includes early enrolment, promotion to a higher grade, special classes and shortened programmes. Enriched learning, on the other hand, allows gifted students to study in regular classes with additional teacher support. This approach involves differentiated teaching, multi-level assignments, and the use of creative and problem-based tasks. China also uses elements of dual education, when gifted students work at enterprises under the enterprise-school model.

China's experience in vocational training of gifted students shows the importance of integrating education with the needs of the labour market, adapting curricula to regional characteristics, and ensuring an individual approach to learning. These approaches can be used to improve the vocational education system in other countries.

Keywords: vocational education, content of education, organisational forms of education, curriculum, gifted children, students, People's Republic of China (PRC).

References

- 2020中国职业教育质量年度报告 [2020 Annual Report on the Quality of Vocational Education in China]. Retrieved from http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/xw_zt/moe_357/2021/2021_zt10/zjsy/202105/t20210525_533422.html [in Chinese]
- Alfimov, V. M., & Perepadia, D. O. (2020). Osoblyvosti pidhotovky vchyteliv do roboty iz obdarovanyymi ditmy u KNR [Features of teacher training for work with gifted children in China]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, 97, 4, 7–16. DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-97-4-6-16> [in Ukrainian]
- Boiarska-Khomenko, A.V., & Naumenko, S.S. (2020). Prohrama navchannia hramoty dlia obdarovanykh uchniv pochatkovoï shkoly Kytaiu [Literacy training programme for gifted primary school students in China]. *Zasoby navchalnoï ta naukovo-doslidnoï roboty*, 55, 63–75. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2020.55.05> [in Ukrainian]
- Cornejo-Araya, CA., & Kronborg, L. (2021). Inspirational Teachers' Model: A Constructivist Grounded Theory Study in Gifted Education. *Journal for the education of the gifted*, 44, 3, 300–326. DOI: <https://doi.org/10.1177/01623532211023595>
- Naumenko, S.S. (2021). Vytoky idei navchannia i vykhovannia obdarovanykh ditei v Kytai [The origins of the idea of teaching and upbringing of gifted children in China]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia*, 50, 137–144. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.50.12> [in Ukrainian]
- Suherman, Y., Maryanti, R., & Juhanaini, J. (2021). Teaching science courses for gifted students in inclusive school. *Journal of engineering science and technology*, 16, 3, 2426–2438. Retrieved from https://jestec.taylors.edu.my/Vol%2016%20issue%203%20June%202021/16_3_41.pdf
- Technical and Vocational Education Act. 2019. Retrieved from <https://law.moj.gov.tw/LawClass/LawAll.aspx?pcode=H0040028>
- The new curriculum of senior secondary school in mainland China: blueprints, challenges, and prospects. (2020). *Hong Kong Teachers' Centre Journal* 《香港教師中心學報》, 4, 1–10.
- Zhang, Z. (2017). Gifted Education in China. *Cogent Education*, 2017. 4(1). Retrieved from <https://doi.org/10.1080/2331186X.2017.1364881>.
- 宗诚 [Zong Cheng]. (2021). 中小學生開展職業體驗 職業教育大有可為 [Vocational Experience for Primary and Secondary School Students. Vocational Education has Great Potentials]. Retrieved from <http://edu.people.com.cn/n1/2021/0809/c1006-32185709.html> [in Chinese].
- 平頂山市第一高級中學歡 [Pingdingshan No. 1 Higher Secondary School]. 2024. Retrieved from <http://www.pdsyg.com/index.html> [in Chinese]
- 技术与职业教育和培训的最佳实践 [Best practices in technical and vocational education and training]. *Mandaluyong City, Philippines: Asian Development Bank*. 2009. Retrieved from https://www.adb.org/sites/default/files/publication/28624/good-practice-training-education-zh_0.pdf [in Chinese]
- 教育部关于印发普通高中课程方案和语文等学科课程标准（2017年版2020年修订）的通知 [Circular of the Ministry of Education on the issuance of the curriculum programme for general high schools and the curriculum standards for language and other subjects (2017 version revised in 2020)]. 2020. Retrieved from http://www.moe.gov.cn/srcsite/A26/s8001/202006/t20200603_462199.html [in Chinese]

Accepted: August 22, 2024